

KRATAK PREGLED POVJESTI POSTOJANJA I DJELOVANJA ZAJEDNISTVA

vineri, 09 iulie 2021

U prošlom broju publikacije ukratko smo podsjetili čitatelje na same početke osnivanja Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj. U ovom broju predstavili smo rukovodeće strukture organizacije i hrvatsku nacionalnu manjinu iz Rumunjske, iznijeli kratke smjernice djelovanja organizacije i govorili o znanstvenim simpozijama pri čijem cilju je promicanje neprocjenivog blaga kojega sačinjava bogata materijalna i duhovna kultura. Također predstavili niz manifestacija organiziranih za promoviranje etničkog identiteta naše zajednice. U nastavku ovog pregleda povijesti postojanja i djelovanja Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj predstaviti ćemo vam, između ostalog, nekoliko akcija Zajedništva Hrvata iz zadnjih godina, prezentirati ćemo umjetničku formaciju Hrvatska zora i folklorne festivale organizirane u Hrvatskoj, govoriti ćemo o knjigama izdanim u okviru Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, o povijesnim posjetima našoj zajednici, o godišnjim susretima sedamdesetogodišnjaka, o demografskom stanju i perspektivama naše zajednice za dugotrajni opstanak na ovom prostoru.

Sve u svemu, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj je bilo veoma aktivno i u ovim zadnjim godinama. Na poziv naše organizacije, u Hrvatskoj je 17. prosinca 2016. godine gostovala mladena grupa duhovne glazbe Emanuel, hrvatski muzički sastav kojega karakteriziraju mladost, energičnost, talent i velika upornost. Na otvorenoj sceni iz centra mjesta, Emanuel je održao jednosatni koncert moderne duhovne glazbe ispred mlade i, za naše prilike, brojne publike koja se, unatoč hladnom vremenu, odazvala iz okružja naših hrvatskih sela.

Grupa Emanuel se okupila prvi put 2001. godine u župi bl. Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici kao jedan zbor, jedan glazbeni sastav koji je pratio misna slavlja i događaji vezane za župu. Tijekom godina je popularnost grupe sve više rasla i sada nastupaju pred prepunim dvoranama u Hrvatskoj i inozemstvu gdje putem pjesme prenose misiju koju je Gospodin stavio ispred njih i donose kroz svoju glazbu riječ i poruku koju im je Bog poslao.

U prostorijama Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj održana je 28.01.2017. godine treća edicija "Zimskog kupa"; u našim selima, natjecanje koje je okupilo mnogobrojne ljubitelje i članove i figura. I naredne dvije edicije Zimskog kupa u našim selima okupile su isto tako veliki broj ljubitelja i članova jer je svima jako dobro poznato da ovaj plemeniti sport, koji se može igrati u bilo kojoj životnoj dobi, potiče, kao nijedan drugi sport, razvoj pamćenja, koncentracije, brzine i logiku razmišljanja.

Nakon prve edicije održane 3. i 4. prosinca 2009. godine, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo je 18. i 19. ožujka 2017. godine u sportskoj dvorani Dvojezične gimnazije u Hrvatskoj drugu ediciju stolnoteniskog turnira. Odaziv igrača bio je doista velik, kao i u narednim edicijama do pojave epidemije koronavirusa, u Vodniku 2018. god., u Lupaku 2019. god. i u Jabalu 2020. god., a ovakva sportska natjecanja se u potpunosti uklapaju u sklop društvenog i sportskog života u hrvatskoj zajednici.

Kros utrka "Volim tratinje", organizirana 21. svibnja 2017. god. u Hrvatskoj, naša je plodna tlo u našem najbližem mjestu, a privukla je na startnu liniju 154 mladih i odraslih sudionika iz svih hrvatskih sela i Tirola. Organizator natjecanja bio je Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, a glavna ideja je bila da u narednim godinama utrka postane tradicionalna i prikupi što više i broj natjecatelja željnih da se uključe u sport, da se bave i uživaju u njemu.

30. rujna 2018. godine, u Vodniku, Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo je prvo međunarodno kulinarsko

natjecanje s temom "Karaevski paprika"; na kojemu su sudjelovale amaterske ekipe vrsnih kuhara iz Karaeva, Klokoti a, Lupaka, Nermi a, Ravnika i Vodnika i na kojemu su najukusniji paprika; napravili kuhari iz Vodnika.

Folklorni festivali u Karaevu

Glazba, ples i izvorna narodna nošnja izuzetne vrijednosti i ljepote bile su zvijezde 1. edicije meunarodnog folklornog festivala "U dolini rijeke Karaeva", kojega je Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj organiziralo 13. kolovoza 2017. godine na popularnoj otvorenoj sceni iz samog središta Karaeva. Kulturna manifestacija okupila je na jedno mjesto njegovatelje i promotore kulturne baštine i vrijednih starih običaja raznih krajeva Rumunjske i Hrvatske. I ovaj niz folklornih ansambala prikazali su za vrijeme Festivala stare folklorne tradicije, bogatstvo običaja i raznolikost različitih folklornih područja te upriličili ili prisutnoj publici da cijelo nedjeljno popodne uživa u glazbi, plesu i raskošnim i raznim prekrasnim muškim i ženskih narodnih nošnjama. Osim Karaevske zore, formacije Zajedništva Hrvata, na festivalu su nastupili kulturni ansambli Njemaca, Rutena, Bugara, Maara, Rumunja ali i dva ansambla iz Republike Hrvatske, riječ je o kulturno-umjetničkom društvu "Jankovci" iz Starih Jankovaca i kulturno-umjetničkom društvu "Petar Zrinski" iz Vrbovca.

I na narednim edicijama festivala, 5. svibnja 2018. god. i 12. listopada 2019. god., nastupale su na otvorenoj sceni folklorne skupine sa svih strana: Hrvati iz Bosne Hercegovine, Hrvati iz Salzburga, Hrvati iz Hrvatske, rumunjska kulturno-umjetnička društva i ansambli nacionalnih manjina iz Rumunjske. Posjetitelji kulturnog događaja imali su priliku vidjeti svu ljepotu narodnih nošnjama i dio identiteta gostujućih društava, koji su plesali plesove, svirali glazbu i pjevali pjesme kako su im radili bake, djedovi i svi pretci kroz mnoga stoljeća. Kroz bogate programe svih edicija Festivala sudionici su gledateljima uputili jednu bitnu poruku, a ta je da razlike i nasušna raznolikost nas prave, a povećanje kulturalne raznolikosti bitna je za promoviranje meukulturalnog dijaloga. Spomenuto u ovom prilikom da je Zajedništvo Hrvata već 2000.-te godine iniciralo i organiziralo I. ediciju "Festivala etničkih manjina iz Banata", festival koji svake godine prikupljuje značajan broj folklornih ansambala etničkih manjina, a koja je 10. edicija, jubilijarna, organizirana također u Karaevu.

Hodoasnička pjesmarica, Karaevsko ogledalo vrijesti i susreti sedamdesetogodšnjaka

Zahvaljujući zalaganju Zajedništva Hrvata, svjetlost dana je 2019. godine vidjelo drugo izdanje pjesmarice hodoasničkih pjesama nazvane Hodoasnička pjesmarica, koja je bila raspodijeljena svim karaevskim vjernicima koji hodoaste u marijanska svetišta diljem zemlje ili pak diljem svijeta, dok je sredinom listopada 2020. godine izdana zbirka lirskih pjesama Milje Šere naziva "Karaevsko ogledalo vrijesti / Floarea mea de cire", koja sadrži sto pjesama na rumunjskom jeziku i sto pjesama na lupskom mjesnom govoru. Zbirka pjesama lupskog autora izdana je u izdavačkom kući Pro Marketing, pripremu za tisak i tiskanje je osiguralo Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, a arhaičnost lupskog govora možemo otkriti u gotovo svim pjesmama kao i u naglascima riječi i prisutnih u zbirci pjesama lupskog autora.

Već od punog desetljeća, Zajedništvo organizira susrete sedamdesetogodšnjaka iz svih karaevskih sela, a to su uvijek bili susreti punih emocija i lijepih uspomena. Svake godine su se okupljali u Zajedništvu veoma uspješni i estetični ljudi, najbudniji i sumještanici, koji su nam svima podarili vrste temelje za daljnji život i koji su nam svojim primjerom otkrili vrijednosti i istinu za koju se treba izboriti. Svaki

generacijski susret osoba treće dobi odvijao se u ugodnoj, opuštenoj prijateljskoj atmosferi, uz razmjenjivanje životnih uspomena, pa čak i onih iz školskih klupa, uz bogatu večeru i dobru muziku. Druženja sedamdesetogodšnjaka, s druge strane, bila prilika da organizator uputi jedno veliko hvala svim prisutnima, to jest ljudima rođenima na samom kraju prve polovice prošlog stoljeća, u veoma teškim i siromašnim poslijeratnim vremenima kad ih život nije mazilo, jer su svi oni zasukali rukave da bi uzeli u svoje ruke svoju sudbinu i sudbinu svoje obitelji, jer su tijekom života uložili veliki rad i trud kako bi svim nadolazećim generacijama, pa tako i nama, bilo znatno bolje i ljepše.

Zahvalnu večer kulture i sporta Zajedništvo organizira već od 2008. godine u znak zahvalnosti folklornom ansamblu Karaevska zora i ponajboljim sportašima iz svih karaevskih mjesta za uspješno djelovanje i požrtvornost u promicanju karaevskih tradicija, folkloru i kulturi. Cijelogodišnja aktivnost karaevskih sportaša i njegovatelja njihovih folklornih tradicija obilježava se tradicionalno pri kraju svake godine upravo ugodnim druženjem i svečanom večerom u zgradi Zajedništva. Karaevska zora ostvaruje godišnje oko petnaest nastupa na raznim kulturno-umjetničkim manifestacijama u Rumunjskoj, Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, a nastupila je i na svim edicijama Proetnike, najvećem festivalu etničkih manjina iz Rumunjske i jednom od najvećih festivala ovakve vrste iz ovog dijela Europe.

Zbog epidemije koronavirusa koja je prošle godine obuhvatila svijet, Zajedništvo Hrvata je zbog sigurnosti svih sudionika odustalo u zadnoj godini dana od organiziranja nekih tradicionalnih akcija koje bi održavanje pretpostavljalo okupljanje velikog broja participanata od onog dopuštenog mjerama propisanih za vrijeme ove globalne zdravstvene krize. Prvenstveno mislimo na kulinarsku manifestaciju "Karaevski paprikaš", koja je prva edicija organizirana u Vodniku, zatim na akciju "Ur evdan", prvo u prvom putu u Ravniku te na međunarodnu folklornu manifestaciju "Pokraj rijeke Karaeva", koja je četvrta edicija trebala biti održana prošle godine na otvorenoj sceni u Karaevu. Zabrinutost zbog nekontroliranog širenja koronavirusa i nadalje je i više nego opravdana i trenutno nitko ne može predvidjeti kada će se javni život vratiti u normalu. Upravo s ciljem zaštite zdravlja svih impliciranih, i neke druge akcije Zajedništva koje su bile planirane za naredno vrijeme bile su otkazane ili reprogramirane za period kad se steknu svi epidemiološki uvjeti za okupljanje velikog broja ljudi.

Nezaboravni posjeti karaevskoj zajednici

Već prije smo rekli da su naša mjesta kroz vrijeme posjetile visoke ličnosti iz političkog, vjerskog i kulturnog života Republike Hrvatske. Zlatnim slovom biti uklesane u višestoljetno dugoj i bogatoj povijesti karaevske zajednice na rumunjskom prostoru posjete predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, premijera Ive Sanadera, predsjednika Ive Josipovića, predsjednika Sabora Josipa Leke, kardinala Vinka Puljića, kardinala Josipa Bozanića, predsjednice Kolinde Grabar Kitarović, ministrice znanosti i obrazovanja Blaženke Divjak, veleposlanika Hrvatske ambasade u Bukureštu i drugih visokih ličnosti iz vjerskog i političkog života Republike Hrvatske.

Povodom službenog posjeta Rumunjskoj iz 4. listopada 2017. godine i susreta s hrvatskom zajednicom iz karaevskih sela, predsjednica R. Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović dala je ekskluzivni intervju za publikaciju Hrvatska granica. U okviru intervjua u sjedištu Zajedništva Hrvata iz Karaeva predsjednica je istaknula, između ostalog, kako se ekonomska suradnja između R. Hrvatske i Rumunjske ne nalazi na razini na kojoj su trenutno politički odnosi dviju država. Iako je trgovinska razmjena poela rasti, nakon pada zabilježenog prijašnjih godina, ona je još uvijek skromna, ocijenila je predsjednica Kitarović i izrazila nadu da će gospodarski forum održan u Bukureštu osnažiti gospodarstva dviju zemalja i rezultirati konkretnim dogovorima i poslovima. S druge strane, posebno je važno ulagati u poučavanje hrvatskog jezika u Rumunjskoj, ulagati u poučavanje rumunjskog u Hrvatskoj te zaustaviti odlazak mladih u druge države, na zapadna tržišta rada, naglasila je tada Kolinda Grabar-Kitarović.

Kamo ide naša zajednica?

Na samom kraju bismo mogli reći i to da je zajednica karáevskih Hrvata iz Rumunjske opstala na ovim prostorima nešto, sedam stoljeća (ne postoje pisani dokumenti koji bi svjedočili o našem dolasku u ova mjesta), opstala je toliko dugo godina uz svoju vjeru, svoj identitet te sačuvala svoj jezik i prastare običaje. Ostanak i opstanak tako dugo ovdje, uz sve silne migracije i ratove koji su se zadnjih stoljeća zbivali, sam po sebi je uspjeh vrijedan velike pažnje ali naša je želja opstati nešto duže kao hrvatska manjina u ovim našim starim ognjištima. Međutim, nalazimo se danas u ključnom trenutku, naša zajednica vrijednih, marljivih i estetskih ljudi suočena je s problemima koji neminovno donosi ovo novo vrijeme i ovaj novi način života. Ono što se danas može prepoznati kao problem, kao problem koji brutalno pogađa ne samo hrvatsku zajednicu nego i cijelu Rumunjsku, je migracija prema zapadnim državama, prije svega u Austriju, zbog gospodarskih razloga, zbog boljeg života i jednostavno zbog nedostatka posla u svojim mjestima.

“Ustrajte, ustrajte ovdje”, rekla je, uvidjevši problem s kojim se suočavamo, i predsjednica Kolinda Grabar Kitarović u listopadu 2017. godine prilikom posjete našim mjestima, a to bi se moglo dogoditi kad bi se iskoristio ogromni ekonomski potencijal Kará-severinske županije, mjesto u kojemu se nalaze sedam hrvatska sela, kad bi u naše mjesto došli neki dobronamjerni investitori i osigurali više radnih mjesta s decentnim plaćama jer bi onda zajednica to osjetila i ljudima se ne bi više isplatilo napuštati svoja mjesta i otići u druge države. Zaustavio bi se u tom slučaju postojeći trend da nam posebno mladi ljudi odlaze negdje na zapad, na zapadna tržišta rada, u neke druge države i da ono najvrednije što imamo, naše ljude, gubimo na korist drugih država. Zacijelo, taj odlazak naših ljudi jest na dobrobit cjelokupne Europske unije, ali ipak je to gubitak za našu malu karáevsku zajednicu i za buduću egzistenciju cjelokupne zajednice rumunjskih Hrvata na ovim prelijepim rumunjskim prostorima. Sada kada su nastupila nova vremena, nova moda i novi način života, kada su demografski podaci u svim našim mjestima više alarmantni nego ohrabrujući i jer se dugi niz godina ponavlja nezavidan trend sve većeg broja umrlih u odnosu na broj rođenih beba tijekom jedne godine, sada moramo biti ujedineniji nego bilo kad, moramo ostati u svojim mjestima u punoj slozi i harmoniji i vratiti prošlostjetnu idilu nu sliku karáevskih kuća i ulica gdje su se neprestano mogli čuti veseli osmjehi mnogotava radosne i sretne djece.

Ivan Dobra